

การศึกษาเพื่อการวางแผนโครงสร้างด้านการท่องเที่ยวและการเกษตรชุมชนเกาะสมุย

นายวัชรพงศ์ วราภรณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-879-463-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017150

117290868

**A STUDY FOR STRUCTURE PLAN ON TOURISM AND AGRICULTURE
OF KO SAMUI COMMUNITY**

MR .WATCHARAPONG WARAPORN

**A Thesis Submitted in Partial fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning**

Department of Urban and Regional Planning

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-463-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาเพื่อการวางแผนโครงสร้างด้านการท่องเที่ยว
และการเกษตรชุมชนเกาะสมุย

โดย

นายวัชรพงศ์ วรรณภรณ์

ภาควิชา

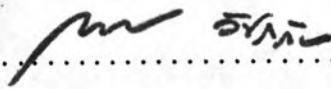
การวางแผนภาคและเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษา

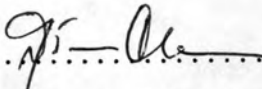
รองศาสตราจารย์ จารุวรรณ ลิ้มปเสนีย์

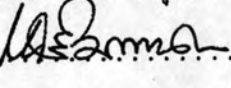

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา ชาดานิติ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ จารุวรรณ ลิ้มปเสนีย์)

.....กรรมการ
(นายเจลิม แก้วกังवाल)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทน์ วิเชียรน้อย)

พิมพ์ที่เจดีย์กับหลักด้วยอักษรไทยอักษรไทยในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วิชารพงศ์ วราภรณ์ : การศึกษาเพื่อการวางแผนโครงสร้างด้านการท่องเที่ยวและการเกษตรชุมชน
เกาะสมุย (A STUDY FOR STRUCTURE PLAN ON TOURISM AND AGRICULTURE OF
KO SAMUI COMMUNITY) อ.ที่ปรึกษา : รศ. จารุวรรณ ลิ้มปเสนีย์, 145 หน้า. ISBN 974-
579-463-5

การศึกษารั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและศักยภาพในการพัฒนาของสาขาวิชา
เกาะสมุย เพื่อหาบทบาทและเสนอแนวทางในการวางแผนโครงสร้าง

ผลการศึกษาพบว่าสาขาวิชาเกาะสมุยมีพัฒนาการและลักษณะกายภาพ 2 ด้านคือ การท่องเที่ยวและ
การเกษตร ผลกระทบจากการเติบโตในสาขาการท่องเที่ยวทำให้ค่าครองชีพของประชากรในชุมชนเกาะสมุยสูงขึ้น
ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการอพยพออกของประชากร โดยอัตราการเติบโตด้านประชากรต่อปีเท่ากับร้อยละ -1.06
โดยเฉพาะประชากรการเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่ไม่สามารถเปลี่ยนสาขาอาชีพได้ พบว่าการเติบโตของการท่องเที่ยว
ส่งผลต่อความไม่เพียงพอด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของ
นักท่องเที่ยวในอนาคตอาจเกินขีดความสามารถของพื้นที่ที่จะรองรับได้ ส่วนในด้านการเกษตรพบว่ามีปัญหาการใช้
พื้นที่ไม่สอดคล้องกับศักยภาพ เช่นความไม่แน่นอนด้านแรงงาน การขาดความรู้ด้านวิธีการเพาะปลูกสมัยใหม่
ปัญหาแหล่งน้ำและราคาผลิตผล

ผลของการศึกษาสรุปได้ว่าในระยะยาวหากมีการพัฒนาแหล่งน้ำใช้ ควรมีการจำกัดเขตพื้นที่
ท่องเที่ยวชายทะเลเพื่อการเข้าพักของนักท่องเที่ยว ไม่เกิน 10,242 ไร่ โดยมีการเข้าพักของนักท่องเที่ยวได้ไม่
เกิน 52,000 คนต่อวัน แต่หากไม่มีการพัฒนาด้านแหล่งน้ำใช้ควรมีการชลอการเติบโตของบริการที่พักภายใน
ปี พ.ศ. 2535 ควรมีการกำหนดเขตพื้นที่เกษตรและแยกออกจากเขตพื้นที่ท่องเที่ยวให้เป็นเขตพื้นที่สีเขียวซึ่งมี
พื้นที่ทั้งหมด 63,273 ไร่

ข้อเสนอแนะในการพัฒนา ให้กำหนดพื้นที่ศึกษามีบทบาทหลักคือ ด้านการท่องเที่ยวชายทะเลแบบ
สงบ บทบาทรองคือ พัฒนาการเกษตรเพื่อทดแทนการนำเข้าในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวหรือเพื่อการส่งออกในช่วงนอก
ฤดูกาลท่องเที่ยว ให้เพิ่มขีดความสามารถการบริการด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการให้สอดคล้องกับการเพิ่ม
ขึ้นของประชากรและนักท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งน้ำ ตลอดจนมีแนวทางควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ใน
พื้นที่ทั้งในด้านการท่องเที่ยวและการเกษตร

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง
สาขาวิชา การวางแผนภาค
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ลิ้มปเสนีย์

WATCHARAPONG WARAPORN : A STUDY FOR STRUCTURE PLAN ON TOURISM AND AGRICULTURE OF KO SAMUI COMMUNITY. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. CHARUWAN LIMPASANEE. 145 PP.

The purpose of this Thesis are: to study existing conditions, their problems and potentiality of Ko Samui. In order to investigate its role and propose the structure plan, the researcher analyzed its physical and socio-economic features.

From this study, it appears that Ko Samui has its development by two physical features; those are tourism and agriculture. It found that the growth of tourism impact its population expenditures and population migration, which now the rate of population growth is -1.06 percent per year, especially primary sector population can not changed their profession. It found that the growth on tourism made insufficient utilities and facilities in tourism season. In future, increasing tourists would be overload. It found that agriculture aspect in usage of its landuse is not suitable for its potentiality, such as an unstable of labor force, the lack of new agricultural acknowledgement, water supply and productive price problems.

The results of this Thesis can be summarised that in the long term if water resources are developed, it should be limited the tourism coastal area in order to serve tourist which it is not more than 10,242 rai with number of tourists is less than 52,000 persons per day. If there is no development of water supply, it should be delayed its resident service in 1992. It should be define and separate an agricultural area from tourism zone, where there are 63,273 rai of green area.

To propose some recommendation for structure plan, the researcher defines Ko Samui into two roles. The main role is the coastal tourism; the sub-potentiality is substitute agriculture in tourism season and exporting production on outer tourism season. Utilities and facilities should be increased in order to serve its population and tourist growth by developing water resource and control all activities in the area both on tourism and agriculture.

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง
สาขาวิชา การวางแผนภาค
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปก็ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของบุคคลใกล้ชิดมากมาย ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณที่มานิต ศิริวรรณ ที่เมตตาสนับสนุนในการศึกษาค้นคว้ามาด้วยดี ตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าทำงานอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทั้งนี้รวมทั้งกำลังใจจากพี่ๆ วล.ทุกท่าน ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงต่อคำแนะนำและความอนุเคราะห์ในทุกๆด้านของพี่นพดล ภาคพรตตลอดจนความช่วยเหลือต่างๆ และแรงใจของ คุณพันธ์ทิพย์ จงไกรย คุณอัญชลี ตันวานิชย์ คุณบุษกร สิงขรัตน์ และนิสิตผังเมืองรุ่น 11 ทุกคน รวมไปถึงความปรารถนาดีของพี่สุจิต คุณณรงค์ศักดิ์ คุณอารมย์ และคุณวันเพ็ญ ที่มีต่อข้าพเจ้ามาตลอดรวมทั้งความเมตตาจากคุณตาและคุณยายบ้านบุญเลี้ยง และที่ขาดไม่ได้ก็คือการกระตุ้นเตือนและผลักดันให้เกิดความพยายามจากน้องๆของ ข้าพเจ้าทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากน้องต้อม

ขอแสดงความขอบใจต่อความมีอารมณ์ดีที่หล่อเลี้ยงข้าพเจ้ามาตลอดจาก พี่อารีต พี่ตึก พี่เสก พี่ยุทธ พี่นัส พี่ทราย พี่เต็กดี พี่วัฒน์ขาว พี่ยม พี่นง น้องบ๊ิก และเพื่อนๆชาวชวดทุกคน

นอกจากนั้นความสำเร็จสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์จารุวรรณ ลิ้มป เสนีย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆมาด้วยดีตลอด และเนื่องจากทุนการศึกษาครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ซึ่งสนับสนุน และที่สำคัญที่สุดคือความรักและความห่วงใยตลอดจนกำลังใจที่ให้แก่ข้าพเจ้าเสมอมาจนสำเร็จ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

วัชรพงศ์ วราภรณ์

เมษายน 2534

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนที่	ท
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ทัศนคติในการศึกษา.....	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง.....	5
บทที่ 3. สภาพทั่วไปของจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	13
3.1 ลักษณะทางกายภาพ.....	13
3.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ.....	22
3.3 ลักษณะทางประชากร.....	26
3.4 บริการทางสังคม.....	32
3.5 สรุปสภาพทั่วไป.....	35
บทที่ 4 สภาพทั่วไปทางกายภาพของเขตสุขาภิบาล เกาะสมุย.....	37
4.1 ลักษณะทางกายภาพ.....	37
4.2 การตั้งถิ่นฐานของประชากร.....	58
4.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ.....	64

สารบัญ

	หน้า
4.4 โครงสร้างพื้นฐานและบริการ.....	85
4.5 การใช้ที่ดิน.....	96
4.6 สรุบบทบาทของสุขาภิบาล เกาะสมุยด้านการท่องเที่ยว และเกษตรกรรม.....	99
บทที่ 5 ศักยภาพในการพัฒนา.....	100
5.1 ศักยภาพในการพัฒนาทางด้านการเกษตร.....	100
5.2 ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวชายทะเล.....	105
5.3 สรุปลักษณะที่เหมาะสมของพื้นที่ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และการเกษตร.....	122
บทที่ 6 สรุปลักษณะปัญหาและแนวทางในการพัฒนา.....	124
6.1 สภาพปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาด้านการเกษตร.....	124
6.2 สภาพปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว.....	129
6.3 นโยบายในการผสมผสานการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและการเกษตร ในเขตพื้นที่สุขาภิบาล เกาะสมุย.....	129
6.4 นโยบายการพัฒนาด้านการเกษตร.....	130
6.5 แนวทางในการพัฒนาด้านการเกษตร.....	131
6.6 นโยบายในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว.....	135
6.7 แนวทางในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว.....	136
บรรณานุกรม.....	141
ประวัติผู้เขียน.....	145

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในภาคใต้ ปีพ.ศ. 2531..... 23
3.2	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่ละสาขาการผลิต ในปี พ.ศ. 2520-2531 24
3.3	สัดส่วนอาชีพของประชากรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี พ.ศ.2531..... 25
3.4	จำนวน และสัดส่วนประชากรของจังหวัดในภาคใต้ ปี พ.ศ.2531..... 27
3.5	จำนวนความหนาแน่น และการเปลี่ยนแปลงของประชากร จังหวัดสุราษฎร์ธานีจำแนกรายอำเภอ ปี พ.ศ. 2521 และ 2531..... 29
3.6	จำนวนสถานบริการสาธารณสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานี รายอำเภอ ปี พ.ศ.2531..... 33
3.7	จำนวนสถานบริการสาธารณสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานี แยกรายอำเภอ ปี พ.ศ.2531..... 34
4.1	เขตการปกครองและพื้นที่ของสุขาภิบาลเกาะสมุย..... 38
4.2	อัตราการสูญเสียคนในแต่ละลุ่มน้ำของเกาะสมุย..... 48
4.3	แสดงระดับอัตราการสูญเสียของเกาะสมุย..... 50
4.4	จำนวนประชากร คริวเรือน ประชากรภาคเกษตร และ คริวเรือนภาคเกษตรปี พ.ศ. 2531..... 59
4.5	จำนวนการเกิด ตาย ย้ายเข้า-ย้ายออก ของประชากร เขตสุขาภิบาลเกาะสมุยปี พ.ศ. 2528-2532..... 60
4.6	จำนวน ความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรปี พ.ศ. 2516 และจำนวน 2531 และการคาดประมาณประชากร รายตำบล ปี พ.ศ.2540 และ 2550..... 63

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
4.7	ประเภท จำนวนมูลค่าการนำเข้าผักในเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2531.....	67
4.8	มูลค่าการนำเข้าสัตว์ปีก และสัตว์ใหญ่ ปี พ.ศ. 2531.....	68
4.9	มูลค่าการนำเข้าพืชไร่ ปี พ.ศ. 2531.....	69
4.10	ประเภทสินค้าที่ผลิตได้และราคาจำหน่ายภายในอำเภอเกาะสมุย ปี พ.ศ. 2530.....	70
4.11	จำนวนและประเภทของสถานประกอบการอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ในปี พ.ศ. 2530.....	72
4.12	แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ.....	74
4.13	แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์.....	75
4.14	แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม.....	75
4.15	การกระจายปริมาณนักท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2530.....	79
4.16	จำนวนเงินหมุนเวียนจากการท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทรายจ่าย ของนักท่องเที่ยว.....	81
4.17	จำนวนสถานที่พักและห้องพักบนเกาะสมุย ปี พ.ศ. 2524-2530...	82
4.18	จำนวนห้องพัก อัตราการเข้าพักและการกระจายตัวของนักท่องเที่ยว ตามชายหาดต่างๆ.....	83
4.19	การคาดประมาณนักท่องเที่ยว เกาะสมุย ปี พ.ศ. 2534-2554...	84
4.20	เส้นทางในการคมนาคมของหมวดการทางเกาะสมุย.....	87
4.21	ประเภทและที่ตั้งของที่ทำการไปรษณีย์เกาะสมุย.....	90
4.22	บริการด้านความปลอดภัยบนเกาะสมุย.....	91
4.23	การใช้ที่ดินในเขตสุขาภิบาล เกาะสมุย.....	97
5.1	ฝ่ายและสภาพหน้าของฝ่ายในเกาะสมุยปัจจุบัน.....	103
5.2	พื้นที่ท่องเที่ยวจำแนกตามเขตจำกัดการท่องเที่ยว.....	110

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
5.3	ความหนาแน่นที่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวในแต่ละชายหาด พิจารณาจาก ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว.....	113
5.4	การคำนวณปริมาณน้ำดิบใช้ในช่วงหน้าแล้งของโครงการ อ่างเก็บน้ำต่างๆ.....	115
5.5	การคาดประมาณการใช้น้ำ.....	121

สารบัญแผนที่

แผนที่		หน้า
3.1	อาณาเขตการปกครองจังหวัดสุราษฎร์ธานี	14
3.2	เส้นทางคมนาคมจังหวัดสุราษฎร์ธานี	21
3.3	ขนาดประชากร และความหนาแน่นประชากรจังหวัดสุราษฎร์ธานี	30
4.1	เขตการปกครอง	40
4.2	ลักษณะภูมิประเทศเกาะสมุย	41
4.3	ลักษณะพื้นที่ดิน	45
4.4	อัตราการชะล้างพังทลายของดิน	49
4.5	ทรัพยากรแหล่งน้ำ	53
4.6	บริเวณที่มีน้ำบาดาลในเกาะสมุย	55
4.7	การกระจายตัว และความหนาแน่นของประชากร ปี พ.ศ.2531	61
4.8	การใช้ที่ดินทางการเกษตร	65
4.9	แหล่งทรัพยากรท่องเที่ยว	76
4.10	เส้นทางคมนาคมภายในเกาะสมุย	88
4.11	ที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียน	94
4.12	ที่ตั้งศาสนสถาน	95
4.13	การใช้ที่ดินชุมชนเกาะสมุย	98
5.1	ความเหมาะสมของดินทางการเกษตร	101
5.2	ศักยภาพทางกายภาพเพื่อการท่องเที่ยว	106
5.3	พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวชายหาดเกาะสมุย	108
5.4	ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาด้านการเกษตรและการท่องเที่ยว	123
6.1	การวิเคราะห์การใช้ที่ดินและความเหมาะสมของดินทางการเกษตร	125
6.2	การจัดการที่ลาดเชิงชัน	132